

STANLEY HOUSE

TÚRI ANDREA

Terepgyakorlatomat a Leonardo da Vinci Program Mobilitási Projekt HU/06/PL/207 sz. pályázatának támogatásával Angliában töltöttem, értelmileg akadályozottak napközbeni ellátó intézményében. (Stanley House, Knutsford, Cheshire County Council)

Ellátásuk ma a korábbi orvosi modellt felváltó szociális modell szerint szerveződik. Az orvosi modell a paternalista, szegregáló, diszkrimináló társadalmakra jellemző, ezzel szemben a szociális modell a választás lehetőségéhez, emberi jogok egyenlőségéhez, integrációhoz vezethet. Úgy tekint a fogyatékkal élő emberekre, mint akik akadályozottságukat éppen a társadalomból eredőnek ítélik meg.

A bármely mértékben értelmileg akadályozott emberek az 1980-as évekig éltek bentlakásos intézményekben (elmeorvosiintézet), ahol kevés választási lehetőség állt a rendelkezésükre. Az ez után bekövetkező „normalizáció” az 1980-as évek elejétől befolyásolja az értelmi fogyatékkal élő emberek gondozását. Az angliai ellátórendszer kialakításakor és a szolgáltatás kivitelezésében ma a következő működési elveket tartják szem előtt:

- Támogatni az életet olyan normális szinten, ahogy lehetséges.
- A személyt minden esetben individuumként tekinteni.
- Biztosítani, hogy a személy, aki a szolgáltatást igényli, részt vegyen annak meghatározásában, hogy mik a szükségletei és milyen ellátást kapjon.
- Biztosítani, hogy a szolgáltatások fejlődjenek, és védelmet nyújtsanak azok számára, akiknek erre szükségük van.
- Támogatni a személy részvételét a helyi közösségben.
- Biztosítani a szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségét és korrekt-ségét.

A munka során szem előtt tartott öt érték a minőségi ellátás, az integritás, a partneri viszony és együttműködés, a sokféleség, változatosság tisztelete, valamint a motivált, támogatott személyzet. Mindezt a személy képessé tévése, lehetőségeinek kiszélesítése, támogatás, szükség esetén védelem, és a változó helyzetre való gyors reagálás segítségével tartják megvalósíthatónak.

A Stanley House

Az épület alsó szintjén működik a napközbeni ellátást nyújtó intézmény, ahol felnőtt korú, speciális segítséget igénylő emberekkel foglalkoznak, a legfelső szinten az idős korúakat segítik.

A másodikon található az értelmileg akadályozott felnőtteket segítő szociális munkás csoport, és a legfelső szinten működik a Család-alapú Gondoskodás (Family Based Care), akik rövid- és hosszú távú elhelyezésre, valamint napközbeni ellátásra keresnek lehetőségeket felnőtt és idős személyeknek, családi keretek között. Az épületben található ezeken kívül még a Támogatott Foglalkoztatás (Supported Employment), valamint a SHEALD, egy szülők által létrehozott képviselő, akik lakóhelyről gondoskodnak fogyatékkal élő családtagjaik részére. Itt kapott helyet a kelet-Cheshire-i Szabadidős Projekt (East Cheshire Leisure Project), akik önkénteseket toboroznak, hogy a fogyatékkal élő embereket segítsék a választott szabadidős

tevékenységeik hozzáférhetőségében.

A kliensek hétfőtől- péntekig veszik igénybe a napközbeni ellátást, reggel 9-9.30-tól érkeznek, délután 4-4.30-ig távoznak. Átlagban napi 50 kliens érkezik és vesz részt a fejlesztő foglalkozásokon. Összesen 15 különböző foglalkozás folyik hetente az intézményben.

A kliensek mindegyikének van egy kulcsfontosságú segítője (key worker), akivel szorosabb kapcsolatban áll.

Személyközpontú terv (Person-Centred Planning)

A személyközpontú terv lényegében az Emberek Megbecsülése (Valuing People) központi eleme.

A tervezés során individuális szükségleteket tartanak szem előtt, alapja a beemelés elve és a fogyatékoság szociális modellje. Eszközei aktívak, a középpontban a személy áll az irányítás jogával. A tervek rugalmasak, nem állítanak korlátot a személy akarata, szükségletei és álmai elé.

A fejlesztő foglalkozásokról

A cél, hogy a klienseket megtanítsák a társadalmi alkalmazkodásra, fejlesszék az önálló életvitel színvonalát, javítsák az életminőséget, rutint vigyenek a mindennapjaikba, fejlesszék az önálló döntéshozatal képességét, valamint szinten tartásuk adottságaikat. Néhány csoportnak egészség-fenntartó szerepe van, és vannak olyanok is, amit pusztán a szórakozás kedvéért tartanak. Az is előfordul, hogy ugyanazon foglalkozás a fejlesztés szempontjából mást jelent a különböző képességű kliensek számára.

Makaton jelbeszéd

Nem egyezik meg a siketnémák által használt jelbeszéddel, hanem az értelmi fogyatékkal élők nemzetközi nyelvét jelenti. A séma az alapvető kommunikációt biztosítja, elősegíti a nyelvi fejlődést, és akinél lehetséges, stimulálja a beszédet. A jelek többnyire a beszéddel, szimbólumokkal, képekkel vagy egyéb kommunikációs formákkal együtt használatosak. Fontos, hogy a jelezés során a természetes arckifejezést és testbeszédet használjuk, ami illeszkedik a mondanivaló hangulatához.

Multi-sensory szoba (Snoezelen)

Az 1970-es években, Hollandiában fejlesztették ki ezt a fajta terápiát az értelmi fogyatékkal élők, autisták, agykárosodást szenvedettek, valamint a demens személyek kezelésére. A szoba speciálisan tervezett, nyugtató és stimuláló hatású környezetként kialakított. Lényegében az érzékelésen keresztül történő (szenzoros) tanulás a célja. A környezet zavaró tényezőtől mentes, kényelmes, különböző fényhatásokat, színeket, hangokat, zenét, illatot és többféle tapintású anyagot alkalmaznak .

Főző csoport

A csoport lényege nem az, hogy megtanítsák a klienseket főzni, hanem hogy megtanulják biztonsággal használni a konyhai eszközöket, alapvető dolgokat képesek legyenek véghezvinni, mint pirítás, tea készítése, étel felmelegítése, konzerv kinyitása. Közben észrevehetően nő az önbizalmuk és nagy részük élvezi is a műveleteket.

Művészeti és agyagozás csoport

A foglalkozás célja lehetőséget adni a klienseknek kreativitásuk kinyilvánítására, fejlesztésére papír, festék, filctoll, agyag és más eszközök használatával. A manuális tevékenységek alkalmazása segít nekik kifejezni hangulatukat, belső lelki állapotukat színeken, formákon keresztül. Ugyancsak elősegíti a szociális interakciót, felbátorít a kommunikációra, előmozdítja az eszközök egymás közötti megosztását, és nem utolsósorban élvezetet okoz. Az elkészült alkotások javítják az önértékelést és magabiztosságot.

Vitacsoport

Kommunikálni (telefonon, vagy személyesen), informálódni, kapcsolatot teremteni néhány ember számára – legyen fogyatékkal élő, vagy sem – nehézséget jelent. A csoport résztvevőinek az alapvető interakciós készségeket tanítják meg, mint a szemkontaktus, egymásra való figyelés, a másik meghallgatása, sor kivárása. A kommunikációs eszközök használatának fejlesztésével, gyakorlásával segítséget kap a kliens, hogy a mindennapi életben képes legyen megfelelő módon közvetíteni gondolatait, érzéseit, kívánságait, továbbá tudja az üzeneteket, információkat fogadni.

Sport és egészségmegőrző csoportok (beleértve az úszást)

A testmozgás a fogyatékkal élőknél ugyanúgy hozzátartozik az egészséges életmódhoz. Ez a fajta foglalkozás három különböző lehetőséget kínál a klienskör korösszetételétől, valamint a képességektől függően. A körülbelül 1 órás foglalkozást úgy kell megtartani, hogy mindenki be tudjon kapcsolódni a gyakorlatok végzésébe, az lekösse a figyelmet, és élvezetes legyen. A testedzés során végeznek ülő gyakorlatokat, labdajátékokat, bemelegítő-, nyújtó-, és levezető gyakorlatokat, valamint megtalálhatóak a jóga és a thai chi elemei is. A testre koncentráló célkitűzések mellett megjelennek még egyéb szociálpszichológiai és pszichológiai törekvések is, mint az interperszonális kapcsolatok fejlesztése, a csapatmunka, az önbizalom növelése, valamint a mozgásra alkalmas ruházat kiválasztása.

Szépségszalon

Ebben a csoportban értelemszerűen csak hölgyek vannak, akik a női szépségápolás rejtelseivel ismerkednek, megjelenésükre vonatkozó tanácsokat kapnak. A foglalkozás fő célja a kliensek arra való ösztönzése, hogy ne hanyagolják el külsejüket, tanulják meg a személyes higiénia fontosságát, valamint növeljék önbizalmukat, önértéküket.

Természet-történeti és természetjáró csoport

Megismertetik a klienseket az állat-, és természeti világgal, mesélnek történelemről, embercsoportokról, kultúrákról, megpróbálnak átfogó képet nyújtani világunkról. Jó idő esetén parkokban, erdőben sétálnak. Mindennek fontos üzenete, hogy a kliensek ne zárkózzanak be saját külön világukba.

Tapasztalataim

Az intézmény jól felszerelt, barátságos légkört áraszt. Jól felépített ellátó-rendszerben dolgoznak, ami mögött remek csapatmunka áll. Az intézményvezető empátikus képességei mellé komoly szakmai tudás is társul. Az itt töltött kilenc hónap alatt vezettem csoportot,

elláttam személyes gondozást, valamint támogatást nyújtottam a kliensek számára közösségi részvételük során a döntéshozatalban, helyes társadalmi viselkedésben. Többnyire sikerült megismernem mindenki szükségletét, személyiségét, képességeit és nem utolsó sorban humorát.